

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 3 FEBRUARI 1909.

Wetsvoorstel tot instelling van den eenjarigen vrijwilligersdienst.

TOELICHTING.

MIJNE HEEREN,

Dient de wet van 1902 te worden verbeterd? Deze vraag wordt thans zeer druk besproken. Het is, in elk geval, mogelijk ze aan te vullen: daartoe kan men uitgaan van de gedachte naar dewelke men zich richtte bij het tot stand brengen dier wet, en tevens van sommige der plannen die door den achtbaren Minister van Oorlog onlangs werden uiteengezet in de Kamer.

Ze zou, onder andere, met zeer goed gevolg kunnen aangevuld worden door het verbinden van deze twee instellingen: het volontariaat en den verkorten militairen dienst. Immers, indien de verkorte dienst kan goed zijn — de heer Minister van Oorlog zelf sprak in dien zin — ingeval men daartoe gedwongen en verplicht is, dan moet hij ten minste even goed zijn, ja, men mag verwachten dat hij zelfs beter zijn zal, wanneer men zich daartoe vrijwillig heeft verbonden. Met andere woorden, de verkorte dienst der vrijwilligers zou ongetwijfeld beter zijn dan de verkorte dienst der lotelingen.

Nu, daartoe werd door den wetgever niet gedaan al wat kon worden gedaan.

Reeds in 1901 werd ik door dit feit getroffen, en dat zette mij toen aan om een wetsvoorstel in te dienen dat ten doel had, den eenjarigen vrijwilligersdienst in te stellen en te regelen.

Deze eenjarige vrijwilligersdienst is voor ons een nog onbekend iets. Het is tijd, dunkt me, dat wij dit stelsel beproeven.

Wanneer ik de eer had het voor de eerste maal, in 1901, in de Kamer aan te prijzen, bevond ik mij in zeer goed gezelschap.

Ik stond, inderdaad, enkel eene instelling voor, die reeds sedert eenigen tijd werd aanbevolen door tal van Staatslieden en door blijkbaar bevoegde militaire overheden.

De eenjarige vrijwilligersdienst werd voorzien in het wetsvoorstel, den 23^{en} November 1886 ingediend door den achtbaren graaf d'Oultremont —

voorstel dat, in 1889, rechtstreeks ter beoordeeling werd onderworpen aan het volk bij wijze van een *Oproep tot de Natie*, onderteekend niet alleen door graaf d'Oultremont, volksvertegenwoordiger en gewezen officier bij de cavalerie, maar ook door de heeren Karel van der Burch, gewezen majoor bij de artillerie, en J. Terlinden, gewezen majoor van den staf, beiden senatoren, alsmede door den luitenant-generaal bij de artillerie Jacqmart, gewezen commandant der Militaire School, volksvertegenwoordiger. In dien *Oproep tot de Natie* kwamen, onder andere, hoogst loffelijke beoordeelingen van het wetsvoorstel voor, uitgaande van de luitenants-generaals Brialmont, baron Van der Smissen, Nicaise en baron Fernand Jolly.

Generaal Brialmont, die later lid van de Kamer der Volksvertegenwoordigers werd — hij had er zitting langs de linkerzijde —, had, in 1894, den eenjarigen vrijwilligersdienst voorgestaan in de Kamer.

De eenjarige vrijwilligersdienst werd later voorzien in zeker voorontwerp van wet van generaal Brassine, die toen Minister van Oorlog was.

Overigens, de eenjarige vrijwilligersdienst bestaat in het buitenland, onder andere in Duitschland, waar men weet wat een goed soldaat beduidt en waar men er prijs op stelt te beschikken over een uitnemend leger.

De eenjarige vrijwilligersdienst werd aangenomen door de Militaire Sub-commissie van 1901 (1). Kolonel Ducarne — thans generaal —, verslaggever, verdedigde dit stelsel met kracht, namens de Sub-commissie, op de algemeene vergadering der Gemengde Commissie, den 10ⁿ April 1901 (2).

(1) In de processen-verbaal der Commissie, belast met het onderzoek der vraagstukken betreffende den militairen toestand, verslag der militaire Sub-commissie over de getalsterkte, de samenstelling en de inrichting van het leger, alsmede over den duur der militaire verbintenissen (bijlage G), bl. 23 en 24 — verslag namens die Sub-commissie uitgebracht door den kolonel van den staf Ducarne —, komt het volgende voor :

« Tot het contingent zou, voor een zeker aandeel, kunnen behooren een bijzonder soort vrijwilligers : de « toegelaten vrijwilligers », die enkel tot een werkelijken dienst van twaalf opvolgende maanden, buiten twee oproepingen voor ééne maand, verplicht zijn.....

» Deze vrijwilligers zouden gemachtigd zijn dienst te nemen van den leeftijd van 18 jaar af, na een vakexamen te hebben afgelegd, verschillend naar gelang van de verschillende wapens en van de diensten. Zij zouden hun garnizoen en hun regiment vrijelijk aanwijzen mits de voorbehoudingen die zijn bepaald tot het werven van het door hen gekozen korps. Ze zouden insgelijks gemachtigd zijn hunnen intrek te nemen buiten de kazerne, mits zij zich op eigen kosten voeden en uitrusten. Na verloop van een jaar zouden zij met onbepaald verlof naar huis worden gezonden, indien zij een tweede vakexamen afleggen. Eindelijk, zouden de toegelaten vrijwilligers zich mogen aanbieden voor de examens van officier en onderofficier der reserve. »

(2) Op deze algemeene vergadering der Gemengde Commissie, van 10 April 1901 (zie processen-verbaal, blz 261 en 262), deed kolonel Ducarne, onder andere, de volgende verklaringen :

« Steeds met het doel om den duur van den dienstdienst te verkorten zonder de waarde van den soldaat merklijk te verminderen, prijst de Sub-commissie het instellen van het toegelaten volontariaat aan. Deze militairen, die van den leeftijd van 18 jaar af zouden

De Middenafdeeling die, omtrent denzelfden tijd, was belast met het onderzoek van de wetsvoorstellen betreffende het leger, ingediend door leden van de Kamer, onderzocht het met nauwgezetheid en vereenigde zich daarmee.

De achtbare heer Helleputte, verslaggever namens die Middenafdeeling, aarzelde niet, voor het Parlement het peterschap te aanvaarden van het wetsvoorstel dat door mij werd ingediend en dat strekte om dit nieuw soort van volontariaat in te stellen.

De toenmalige Regeering onderwierp ons, op hare beurt, een wetsontwerp dat uitging van haar eigen initiatief; de heer Helleputte, die toen optrad als verslaggever namens de Bijzondere Commissie belast met het onderzoek van dit wetsontwerp, bleef bij zijne meening en aan de Regeering werd door hem, als verslaggever, herhaaldelijk verklaard dat de eenjarige vrijwilligersdienst zich opdrong.

Echter werd, Mijne Heeren, de eenjarige vrijwilligersdienst door de Kamer van 1901-1902 niet onthaald zooals hij verdiende, of, wat veeleer waar is, zij hield zich daarmee niet grondig bezig.

In de Memorie van Toelichting van haar ontwerp had de Regeering daaraan enkel twee regelen gewijd. Daarin stond te lezen: « Het handhaven van de plaatsvervanging, in haren huidigen vorm, heeft, naar onze meening, voor gevolg de instelling van vrijwilligers-twaalfmaanders of toegelaten vrijwilligers onnoodig te maken. » Deze bewering was blijkbaar verkeerd. In de Gemengde Commissie werd zij bij voorraad weerlegd door kolonel Ducarne, wanneer hij, optredende namens de Militaire Sub-commissie, verklaarde dat de eenjarige vrijwilligersdienst evenzeer wenschelijk was als het wenschelijk was de plaatsvervanging te handhaven of uit onze militie-

aangenomen worden, zouden slechts één jaar onder de wapens blijven; ze zouden een voorafgaandelijk vakexamen moeten afleggen hetzij over de kennis die van den berriedrager wordt vereischt, hetzij over de vakken die aan den soldaat worden onderwezen gedurende de eerste maanden van zijn verblijf onder de wapens; op het einde van hunnen dienstdienst zouden zij een eindexamen moeten afleggen.

» *Er dient te worden opgemerkt dat die instelling even gunstig is wanneer men den persoonlijken dienstplicht in het land zou invoeren als wanneer dit niet zou worden gedaan.*

» De Sub-commissie verwacht de heilzaamste gevolgen van het toegelaten volontariaat; het brengt de militaire verplichtingen overeen met de studiën voor de vrije beroepen, met de vereischten van de eerediensten en van het onderwijs, alsmede met de sociale behoeften van allerlei aard.

» Daar het steunt op een vakexamen, is het meer democratisch dan de eenjarige vrijwilligersdienst zooals deze bestaat in Duitschland. Dit examen zou gemakkelijker kunnen gemaakt worden door kantonnale of plaatselijke onderrichtingsleergangen, die de Regeering of de plaatselijke overheden zouden instellen; een toereikend aantal schietbanen zou eveneens moeten opgericht worden, opdat de vrijwilligers bij de infanterie zich zouden kunnen oefenen in het schieten. In sommige bijzondere gevallen zouden die militairen enkele voordeelen kunnen genieten, namelijk wat aangaat de keuze van het regiment, het nemen van hunnen intrek buiten de kazerne, enz. Ze zouden eene kweekschool zijn voor officieren en onderofficieren der reserve, die er dringend noodig zullen zijn. »

wetten te doen wegvallen; de Militaire Sub-commissie had in 'denzelfden zin uitspraak gedaan.

De Kamer, die hare aandacht wijdde aan tal van andere vraagstukken, verwaarloosde niettemin dit van den eenjarigen vrijwilligersdienst, en deze bleef uit de wet gesloten. Dat was verkeerd en mis!

Ik had de eer aan de Kamer te zeggen in 1901: « Dit vooral zou de goede zijde van den eenjarigen vrijwilligersdienst zijn: hij zou de burgerij nauwer verbinden met het leger. »

Ik ben zoo vrij, het thans te herhalen.

Zeker, de burgerij verschaft aan het leger het grootste gedeelte van het kader zijner officieren. Anderzijds komen er uit diezelfde burgerij een zeker getal vrijwilligers — maar ik meen dat dit getal vrij onbeduidend is. Toch durft men meer en beter hopen van haar, zelfs in haar eigen belang.

Wij hechten eraan dat het leger zooveel mogelijk zou bestaan uit jongelingen die niet behooren tot de arme of werkende klassen.

Als wij die baan op willen, waarom zouden wij dan niet pogen de zonen der burgerij in grooter getal onder de wapens te brengen door het instellen van den eenjarigen vrijwilligersdienst?

De maandelijksche vergelding, zelfs die der vrijwilligers, blijkt thans niet in staat hen naar het leger te lokken. Het vergelegen uitzicht op het bekomen van plaatsen, voorbehouden aan oud-militairen na het afloopen van hun diensttijd, en in 't bijzonder bestemd voor hen die eene vrijwillige verbintenis aangingen, zou allicht verleidelijker zijn. Maar de aard dezer veeleer ondergeschikte bedieningen en het feit dat een aantal dier plaatsen later evengoed als thans door niet-militairen zullen worden veroverd, — dit alles zal voor gevolg hebben dat het meerendeel der jongelingen, welke het leger binnengaan met het doel die ambten later aan te vragen, waarschijnlijk zal blijven behooren tot de minder gegoede klassen.

De betrekkelijk lange duur van den werkelijken dienst houdt de jongelingen der burgerij tegen, die er niet op uit zijn in het leger hunne toekomst te zoeken.

Dat men dus besluite tot de instelling van den eenjarigen vrijwilligersdienst! Dat men de jongelingen vrijlate den termijn van hun werkelijken dienst te voleinden vóór of na hunne loting — in elk geval vóór den leeftijd waarop zij in het burgerlijk leven een beslissenden stap hebben gedaan! Legt men het aldus aan, dan zal zonder twijfel het getal vrijwilligers sterk aangroeien.

De eenjarige vrijwilligersdienst moet worden ingesteld voor alle jongelingen uit alle maatschappelijke klassen zonder onderscheid; anders is hij immers niet wat hij moet wezen: een maatregel van gelijkheid en volksgezindheid. 't Ware dus heel verkeerd te meenen dat alle vrijwillige twaalfmaanders tot de burgerklasse zullen behooren. Men mag bijgevolg enkel verzekeren dat vele onder de kinderen der welstellenden en der burgerklasse, bij het bereiken van den leeftijd vereischt voor den eenjarigen vrijwilligersdienst, die verbintenis zullen aangaan, al ware 't maar om, bij geval, te ontsnappen aan de betrekkelijk hooge kosten van een plaatsvervanger en

aan den last van de burgerwacht. Wij hopen immers dat dit laatste voorrecht door het Parlement aan den eenjarigen vrijwilligersdienst zal worden gehecht; dat zou stellig veel bijval hebben.

Wat nu de Schatkist betreft, de eenjarige vrijwilligersdienst zou haar zeer voordeelig zijn. Die twaalfmaanders — ten minste zij die behooren tot de familiën, door onze huidige militiewet « gegoed » geheeten — zouden immers noch maandelijksche vergelding noch soldij moeten trekken; een dubbele bezuiniging van belang; voeg daarbij het wegvallen der kosten voor voeding en huisvesting van de vrijwilligers die zouden gebruik maken van de toelating om buiten de kazernen te wonen, en nog het verdwijnen der uitgaven voor uitrusting, gezien de meestedier vrijwilligers dat alles zelf zouden bekostigen.

Sedert jaren zijn wij toeschouwers van hevige staatkundige twisten over het vraagstuk van den persoonlijke dienstplicht. Men wil de zonen der burgerij ertoe dwingen, een deel van de persoonlijke militaire lasten op zich te nemen. De eenjarige vrijwilligersdienst is een middel, eenvoudig, praktisch, bij de hand, weergaloos goedkoop, om de burgerij uit eigen beweging daarheen te leiden! Het Parlement behoeft enkel eene stemming uit te brengen om dien vooruitgang onmiddellijk eene wezenlijkheid te doen worden. Nu, blijft het Parlement weigerig, dan blijven wij zitten, ondanks de maatschappelijke crisis, met een legër bijna uitsluitend uit proletariërs samengesteld — als men de officieren uitzondert! Dat zou van wege de Kamers een onvergeeflijke dwaasheid wezen. Daarvoor zullen ze zich wel wachten!

De eenjarige vrijwilligersdienst heeft niets van zijn belang verloren, sedert ik de eer had daarover in 1901 een eerste voorstel bij de Kamer in te dienen. Het belang er van schijnt integendeel te zijn verhoogd, en heden veel meer nog dan vroeger ware de instelling wenschelijk.

't Ware overigens eene uitstekende proefneming in zake van verkorten diensttijd.

Men beweert thans, zelfs in zekere militaire kringen, dat een zeer korte diensttijd zou volstaan voor het onderricht der jongelingen die door een ongunstig lot tot den dienst zijn gedwongen.

Als dit reeds het geval is voor dezen die tot den dienst verplicht zijn, hoeveel meer nog zou dit gelden voor hen die vrijwillig dienst nemen! Zoo-veel te meer daar zij er persoonlijk groot belang bij hebben, de proefneming te doen slagen.

Want niet enkel ware het voor hen weinig vleierend, bij het einde van het dienstjaar, de dingen niet te kennen die zij moeten kennen, maar het zou hen, op den koop toe, duur komen te staan, moesten zij op het gewenscht oogenblik de vereischte kundigheden niet bezitten; men zou ze immers onder de wapens houden!

Bij de beweegredenen, hierboven ten gunste van den eenjarigen vrijwilligersdienst ontwikkeld, mag nog dit worden gevoegd: De persoonlijke dienst en de plaatsvervanging zouden veel minder tegen de borst stuiten, onze beide effectieven, in vredes- en in oorlogstijd, zouden waarschijnlijk zeer

merkelijk aangroeien, en dit zonder in 't minst de persoonlijke lasten te vermeerderen die wegen op de natie. Met dit alles bedoelen wij geenszins het vraagstuk aan te raken, of het al of niet wenschelijk zou zijn, in den huidige toestand, van het contingent af te trekken het getal der vrijwilligers-twaalfmaanders, zoodra dit getal het door het Parlement te bepalen cijfer zou bereiken. Dat is trouwens een punt, waarover de onderteekenaar van het onderhavige voorstel zich in zijn tekst met opzet niet heeft willen uitspreken; — het hoofdzakelijke en het meest dringende voor het oogenblik is de instelling van bedoelden vrijwilligersdienst.

Jos. HOÏOIS.

PROPOSITION DE LOI

organisant le volontariat d'un an.

ARTICLE UNIQUE.

Les dispositions qui suivent sont ajoutées à l'article 100 de la loi sur la milice et y seront intercalées, après les dispositions concernant les volontaires avec prime et les remplaçants, sous la rubrique « *Volontaires d'un an* » :

I. — En temps de paix, les jeunes gens réunissant les conditions voulues pour contracter un engagement volontaire peuvent contracter, avant la fin de l'année où ils sont tenus de satisfaire à l'obligation de l'inscription prévue par la loi sur la milice, un engagement d'un an.

Cet engagement prendra cours à la date de l'appel à l'activité de l'une, à leur choix, des classes de milice qui y seront appelées aussi longtemps qu'ils n'auront pas atteint l'âge de vingt-quatre ans accomplis.

II. — Les volontaires de cette catégorie qui ont subi avec succès, au plus tard à l'expiration de leur engagement, un examen dont les conditions sont réglées par arrêté royal et qui porte sur la connaissance du métier des armes et de la discipline, sont exonérés de toute autre obligation militaire, à l'exception de celle de l'inscription.

Ils sont également exemptés du service de la garde civique.

Ils sont toutefois astreints aux mêmes rappels que la classe avec laquelle ils ont servi et, en tous cas, à un rappel d'un mois la première année suivant celle de leur envoi en congé illimité.

WETSVOORSTEL

tot instelling van den eenjarigen vrijwilligersdienst.

EENIG ARTIKEL.

Onder het opschrift : « *Eenjarige vrijwilligersdienst* » worden de volgende bepalingen toegevoegd aan artikel 100 der Militiewet, onmiddellijk na de bepalingen betreffende de vrijwilligers met premie en de plaatsvervangers .

I. — De jongelingen die voldoen aan de voorwaarden vereischt tot vrijwillige dienstneming mogen, vóór het einde van het jaar binnen hetwelk zij zich moeten doen inschrijven volgens de militiewet, eene eenjarige verbintenis aangaan. Deze neemt een aanvang den dag waarop tot den werkelijken dienst wordt opgeroepen eene — naar hunne keuze — van de militieclassen die zullen worden opgeroepen zoolang zij, jongelingen, den leeftijd van 24 jaar niet hebben bereikt.

II. — De vrijwilligers van dat soort die, uiterlijk bij het einde van hunne verbintenis, hebben afgelegd een examen waarvan de voorwaarden bij Koninklijk besluit worden geregeld en hetwelk loopt over de kennis van het krijgsmansberoep en de tucht, zijn vrijgesteld van elk andere militaire verplichting, behalve die der inschrijving.

Ze zijn insgelijks ontslagen van den dienst der burgerwacht.

Ze zijn echter onderworpen aan dezelfde oproepingen als de klasse met welke zij hebben gediend en, in elk geval, aan eene oproeping voor ééne maand binnen het eerste jaar volgende op dat waarin zij met onbepaald verlof naar huis gingen.

A moins qu'ils n'aient pour objet le maintien de l'ordre ou la défense du pays, les rappels auxquels ces volontaires sont astreints sont réglés, autant que possible, de manière à ne pas entraver, soit leur apprentissage d'un métier ou d'une profession, soit leurs études ou la préparation de leurs examens, lorsqu'ils suivent régulièrement les cours d'un établissement du degré moyen ou supérieur, privé ou public.

III. — Si, à l'expiration de leur engagement, les volontaires d'un an n'ont pas satisfait à l'examen ci-dessus prévu, ils demeurent en service actif et sont autorisés à se représenter à cet examen, de trois en trois mois, jusqu'à ce qu'ils y aient satisfait.

IV. — Ils ont droit, à leur demande, à quinze jours de congé par année de service.

V. — Ils sont autorisés à s'habiller à leurs frais.

Ils sont également autorisés, en temps ordinaire et dans des conditions à déterminer par arrêté royal, à prendre leurs repas en dehors de la caserne ou des locaux occupés par le corps auquel ils appartiennent et à loger chez des membres de leur famille habitant la localité où ils sont en garnison ou à proximité.

A l'exception de ceux appartenant à une famille qui n'est pas dans l'aisance, ils ne touchent pas de rémunération.

Tenzij noodig voor het handhaven der orde of voor 's lands verdediging, worden de oproepingen, waaraan die vrijwilligers onderworpen zijn, zooveel mogelijk geregeld op zulke wijze, dat ze geen belemmering zijn, hetzij voor hun aanleeren van een ambacht of een bedrijf, hetzij voor hunne studiën of de voorbereiding tot hun examen, als ze regelmatig de lessen volgen van eene private of openbare inrichting van den middelbaren of hooger grad.

III. — Indien, bij het afloopen van hunne verbintenis, de eenjarige vrijwilligers niet hebben voldaan aan het hierboven bedoeld examen, blijven zij in werkelijken dienst en mogen zij zich andermaal voor dat examen aanbieden, om de drie maanden, totdat zij daarin slagen.

IV. — Op hunne aanvraag, hebben zij recht op vijftien dagen verlof per dienstjaar.

V. — Zij mogen zich op eigen kosten kleden.

In gewone tijden en onder bij Koninklijk besluit te bepalen voorwaarden, zijn zij insgelijks gemachtigd hunne maaltijden te nemen buiten de kazerne of de lokalen gebruikt door het korps waartoe zij behooren, alsmede hunnen intrek te nemen bij leden hunner familie wonende in de plaats van hun garnizoen of in de nabijheid daarvan.

Behalve degenen die behooren tot eene niet bemiddelde familie, trekken zij geene vergelding.